

OPENBAAR MINISTERIE

College van procureurs-generaal
Voorzitter

Postbus 20305, 2500 EH Den Haag

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving
Postbus 20301
2500 EH 'S-GRAVENHAGE

Prins Clauslaan 16
2595 AJ Den Haag
T +31 88 699 11 00
www.om.nl

Datum 2 november 2023
Onderdeel Afdeling Kwaliteitontwikkeling, advisering en toetsing
Ons kenmerk PaG/KOAT/19460
Uw kenmerk 4885756
Onderwerp Advies Besluit bewapening en uitrusting
buitengewoon opsporingsambtenaren

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden.

Geachte (...),

Bij brief van 6 september 2023 heeft u namens de minister van Justitie en Veiligheid het College van procureurs-generaal gevraagd te adviseren over het besluit bewapening en uitrusting buitengewoon opsporingsambtenaren. Met dit besluit wordt in een algemene maatregel van bestuur vastgelegd welke bewapening en uitrusting door buitengewoon opsporingsambtenaren in verschillende domeinen mag worden gebruikt. Deze regels over de bewapening en uitrusting van buitengewoon opsporingsambtenaren zijn nu nog te vinden in de Beleidsregels Buitengewoon Opsporingsambtenaar. In de nota van toelichting wordt verduidelijkt dat met het voorgestelde besluit geen inhoudelijke wijzigingen zijn beoogd. Daarom verwacht het College geen consequenties van het voorgestelde besluit voor de praktijk. In afstemming met de politie wil het College nog wel de volgende opmerkingen maken.

Het College onderschrijft de wenselijkheid om de inzet van geweldsmiddelen en van vrijheidsbeperkende middelen op het niveau van een algemene maatregel van bestuur te regelen. Zowel door de inzet van geweld als door vrijheidsbeperking worden grond- en mensenrechten geschonden, zoals het recht op bescherming van de lichamelijke integriteit (artikel 8 EVRM) en het recht op vrijheid (artikel 5 EVRM). Deze schending kan gerechtvaardigd zijn als voldaan is aan bepaalde voorwaarden. Een zorgvuldige totstandkoming van deze voorwaarden kan bijdragen aan de proportionaliteit en subsidiariteit van de inbreuken op grond- en mensenrechten. De procedure die moet worden gevolgd

om regels vast te leggen in een amvb kan worden gezien als een waarborg voor deze zorgvuldigheid.

In artikel 10 van het besluit wordt vastgelegd onder welke voorwaarden geweldsmiddelen kunnen worden toegekend aan een buitengewoon opsporingsambtenaar. Een voorwaarde die daarin niet wordt genoemd is dat aan de buitengewoon opsporingsambtenaar ook de politiebevoegdheden om geweld of vrijheidsbeperkende middelen te gebruiken, moeten zijn toegekend. In de Beleidsregels Buitengewoon Opsporingsambtenaar is onder 3.2 uitgewerkt aan welke criteria moet zijn voldaan voordat aan een buitengewoon opsporingsambtenaar de politiebevoegdheden om geweld of vrijheidsbeperkende middelen kunnen worden toegekend. Het gaat om de criteria dat a) de buitengewoon opsporingsambtenaar zelf verdachten moet kunnen aanhouden en overbrengen naar een plaats van verhoor, b) er geen beroep op de politie mogelijk is, c) de bevoegdheid tot het gebruik van geweld in verhouding staat tot de toe te kennen dan wel toegekende opsporingsbevoegdheid en d) de bevoegdheden pas mogen worden uitgeoefend indien de buitengewoon opsporingsambtenaar heeft voldaan aan de bekwaamheidseisen. Deze criteria zijn niet terug te vinden in de voorwaarden die in artikel 10 van het besluit worden genoemd en ook niet vastgelegd in andere wetten en besluiten, zoals het Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar. De Regeling toetsing geweldsbeheersing buitengewoon opsporingsambtenaar en ambtenaren van bijzondere opsporingsdiensten heeft bijvoorbeeld alleen betrekking op de geweldsvaardigheden van de buitengewoon opsporingsambtenaren, niet op de (andere) criteria voor het toekennen van politiebevoegdheden.

Aan een buitengewoon opsporingsambtenaar kunnen alleen geweldsmiddelen of vrijheidsbeperkende middelen worden toegekend als hij de bevoegdheid heeft deze te gebruiken. Het ligt daarom in de rede dat minstens op het niveau van een algemene maatregel van bestuur wordt vastgelegd wat de criteria zijn voor de toekenning van de politiebevoegdheden om geweld of vrijheidsbeperkende middelen te gebruiken. In aanvulling daarop zou in een amvb ook kunnen worden vastgelegd wie de politiebevoegdheden kan toekennen, en welke procedure hiervoor zou moeten worden gevolgd. Nu volgt uit de Beleidsregels Buitengewoon Opsporingsambtenaar wel dat de minister van Justitie en Veiligheid de beslissing hierover kan nemen, maar niet op welke manier of voor hoe lang de bevoegdheid wordt toegekend. Voor het vastleggen in een amvb van de procedure en criteria voor het toekennen van de politiebevoegdheden om geweld of vrijheidsbeperkende middelen te gebruiken geldt hetzelfde belang als voor de regels over de bewapening en uitrusting, te weten dat op het juiste niveau van regelgeving wordt vastgelegd wanneer een inbreuk kan worden gemaakt op grond- en mensenrechten van burgers. Daar komt bij dat er in de praktijk soms onduidelijkheid bestaat over de vraag of bepaalde buitengewoon

opsporingsambtenaren politiebevoegdheden hebben. Een heldere procedure voor de toekenning hiervan, inclusief goede registratie, kan onduidelijkheid hierover voorkomen. Het College verzoekt om de procedure en de criteria voor de toekenning van politiebevoegdheden vast te leggen in een passende algemene maatregel van bestuur.

In artikel 13 van het besluit wordt vastgelegd wanneer de toegekende geweldsmiddelen weer in bewaring moeten worden gegeven bij de politie, die is aangewezen als direct toezichthouder. Voorgeschreven wordt de bewapening onmiddellijk en zonder tussenkomst van anderen moet worden teruggegeven na intrekking of opschorting van de opsporingsbevoegdheid. Artikel 13 volgt direct op artikel 12 van het besluit, maar sluit daar niet goed op aan. Artikel 12 heeft namelijk betrekking op de intrekking of opschorting van de toekenning van een wapen en niet op de intrekking of opschorting van de opsporingsbevoegdheid. Het is denkbaar dat de noodzaak tot het toekennen van een wapen niet langer aanwezig is, terwijl de buitengewoon opsporingsambtenaar zijn opsporingsbevoegdheid nog wel behoudt. In het verlengde daarvan is het ook denkbaar dat er niet langer politiebevoegdheden worden toegekend aan de buitengewoon opsporingsambtenaar, maar nog wel opsporingsbevoegdheden. Ook in die gevallen is het wenselijk dat eventueel toegekende bewapening onmiddellijk in bewaring wordt gegeven bij de politie zodra de noodzaak om over bewapening te beschikken niet meer aanwezig is, de betrokken opsporingsambtenaar onvoldoende betrouwbaar wordt geacht of de vaardigheid met deze wapens om te gaan onvoldoende wordt bevonden. Het College verzoekt om een nadere verduidelijking van hetgeen is bepaald in artikel 13 van het besluit. Te overwegen valt om de bepaling aan te passen om te garanderen dat bewapening en uitrusting waar een buitengewoon opsporingsambtenaar geen gebruik van mag maken altijd onmiddellijk en zonder tussenkomst van anderen in bewaring wordt gegeven bij de politie.

Hoogachtend,

M. Otte
procureur-generaal